

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

W. Anderson St Pauls 34 25

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

N:r 98 (673).

LÖRDAGEN DEN 9 DECEMBER 1899.

12:TE ÅRG.

PRENUMERATIONSPRIS PR ÅR: IDUN KR. 5:— IDUNS MODETIDN. MED PLAN- SCHER OCH HANDARB. ... > 5:— IDUNNS MODETID. UTAN PL. > 3:—	UTGIFNINGSDAGAR: HVARJE ONSDAG OCH LÖRDAG. LÖSNUMMERPRIS: 8 ÖRE.	REDAKTÖR OCH UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG TRÄFFAS SÄKRAST KL. 2—3. REDAKTIONSSEKR.: JOHAN NORDLING.	BYRÅ OCH EXPEDITION: KLARA S. KYRKO GATA 16, 1 TR. ÖPPNA KL. 10—5. ALLM. TEL. 6147. RIKS 1646.	KOMMISSIONÄRER ANTAGAS ÖFVER HELA LANDET PÅ ALL- DELES SÄRSKILDT FÖRMÄNL. VILLKOR. STOCKHOLM, IDUNS KUNGL. HOFBOKTRYCKERI.
---	--	---	--	---

N. P. ÖDMAN.

NTALET AF DE skönlitterära föreningar, som under de senaste decennierna bildats af studenter vid vår nordsvenska högskola, är sannolikt mycket, mycket stort. Åtminstone under min Upsalalid, hvilken inföll i slutet af 1870- och början af 1880-talet, existerade en hel del sådana där föreningar, hvilkas medlemmar en eller annan gång i månaden samlades vid ett glas punsch och en cigarr för att roa hvarandra med de senaste alstern af sitt författareskap och för öfrigt samspråka i frågor af estetiskt intresse. Själ f var jag för min ringa del med i en dylik förening. Glad och trefligt hade vi, och på sämre nöjen kunde man sannerligen offra en ledig kväll, men de impulser, som där gäfvos, blefvo dock icke af någon större betydelse för vår litteratur. Om jag undantar två, en, hvilken gjort sig känd både såsom själfständig diktare och kanske framför allt såsom öfversättare af åtskilliga bland den slaviska litteraturens mera framstående alster, samt en, hvilken på vårt språk tolkat en hel rad moderna spanska, portugisiska och italienska författare, så hafva vi alla — och kanske väl det — öfvergifvit vår gamla kärlek för att odeladt ägna oss åt embetsmannens, lärarens eller journalistens mera prosaiska värf. Så gick det med vår förenings män och så har det nog också gått med de allra flesta andras både före och efter.

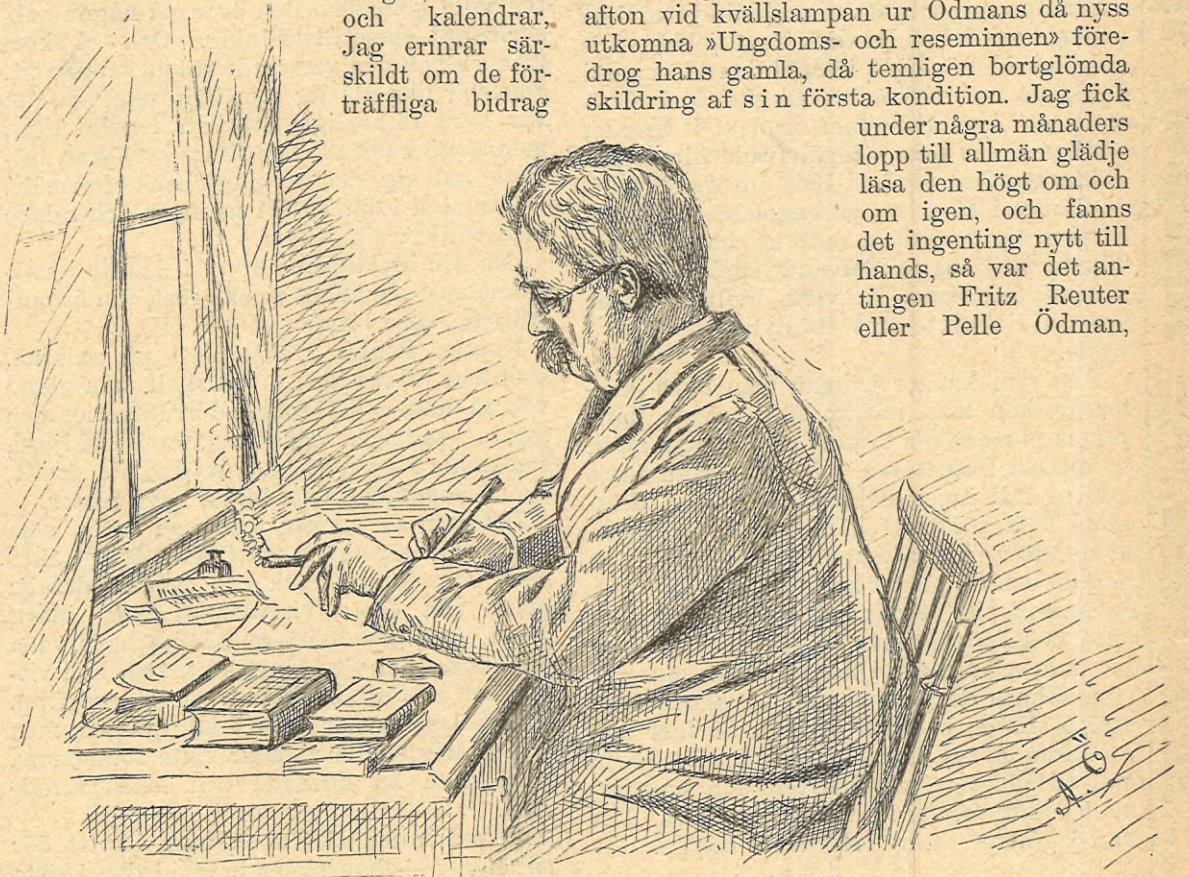
Ett lysande undantag bildar det »Namnlösa samfund», som 1860 bildades i Upsala på initiativ af Lorenz Dietrichson och som 1863 framträdde inför allmänheten med ett band »Sånger och berättelser af nio signaturer». Väl fanns, som naturligt är, i denna samling åtskilligt mer eller mindre omoget, men bortsedt härifrån står dock som ett oförnekligt faktum kvar, att aldrig har en samling unga studenter, i vårt land åtminstone, gjort en mera löftesrik debut än de, som dolde sig bakom de nio signaturerna. Hvad ynglingarne lofvade, det hafva männen ärligen hållit, ity att de trots all inbördes olikhet helt enkelt gifvit färgen åt ett helt skede i vår litterära utvecklingshistoria. För att styrka detta påstående behöfs ingenting mer än att nämna namnen Ernst Björck och Daniel Klockhoff, Edvard Bäckström och Carl Ludvig Östergren eller bland de ännu lefvande Carl Snoilsky och C. D. af Wirsén samt sist, men icke sämst, Nils Petrus Ödman, hvilkens älskvärda drag

återfinnas här bredvid, tecknade af en hans dotter.

Ödman bidrog till de nio signaturernas »Sånger och berättelser» med en humoresk »Min första kondition» af Pelle, hvilken humoresk numera åtminstone torde allmänt räknas till det yppersta, Ödman någonsin skrivit. Denna i sitt slag verkligt klassiska skildring af en nyblifven gymnasists vedervärdigheter, då han skall under sommarferierna på ett bruk borta i Värmland fungera som informator för ett par själfväldiga scholars ifrån Karlstad, råkade emellertid vid sitt första framträdande att från visst håll blifva föremål för en lika orättvis som nedgörande kritik. Detta var mer än den ytterst finkänslige Ödman kunde tåla, och hela tio år dröjde det, innan han ånyo vågade uppträda inför en större allmänhet. Denna gång skedde det i »Göteborgs-Postens» spalter, där han skref några med mycket bifall mottagna reseskildringar från Frankrike. Och sedan han väl känt på sig att hafva verkligen slagit igenom, blef han en ganska flitig medarbetare i tidningar, tidskrifter och kalendrar. Jag erinrar särskildt om de förtäffliga bidrag

såväl på vers som prosa, hvilka han lämnade till Johan Grönstedts efter 1870-talets förhållanden rent storslaget anlagda månadsskrift »Nu», och äfven om åtskilligt hvad han senare skrivit i »Vårt Land», där han allt från tidningens början varit en regelbunden medarbetare. Det mesta af hvad han sålunda publicerat i den periodiska pressen har han sedermera i reviderad och ofta nog förkortad gestalt utgifvit i bokform, och att han så småningom blifvit en allmänhetens förklarade gunstling, visas bäst däraf, att hans böcker ofta nog måst tryckas i flere stora upplagor och att hans förläggare nu ansett tiden vara inne att bjuda på en vald, rikt illustrerad samling af hans »Svenska minnen och bilder».

Ödman förtjänar också mer än de flesta den popularitet, som kommit honom till del. Han har nämligen den ytterst sällsynta förmågan att, när han är disponerad, kunna skriva så, att han på en gång intresserar alla, oberoende af deras ålder och bildningsgrad. Jag förgäter exempelvis aldrig från min första kondition, hvilket jubel det både bland gamla och unga väckte, när jag en afton vid kvällslampan ur Ödmans då nyss utkomna »Ungdoms- och reseminnen» föredrog hans gamla, då temligen bortglömda skildring af sin första kondition. Jag fick under några månaders lopp till allmän glädje läsa den högt om och om igen, och fanns det ingenting nytt till hands, så var det antingen Fritz Reuter eller Pelle Ödman,

LEKTOR N. P. ÖDMAN VID SITT SKRIFBORD. EFTER EN PENNTECKNING AF HANS DOTTER.

som skulle fram från det ganska rikt försedda bokskåpet.

Ödman bjuder emellertid icke bara på en roande, utan äfven på en ytterst sund lektyr. Han sysslar helst med det goda och vackra, som mött honom i lifvet och naturen, han skildrar helst, som han själf en gång uttryckt sig, sina minnen från lifvets vårdagar och naturens sommardagar. Och dessa hans minnen, som upptecknats från skolpojkestiden i Karlstad, från studentåren i Upsala och från de många resor, han gjort inom och utom landet, de äro, om också i och för sig stundom ganska obetydliga, alltid präglade af en sådan blick för det i hvarje fall karaktäristiska, så på en gång skämtsamt och trohjärtadt återgifna, att man skall vara bra blaserad för att icke ryckas med af författarens framställningskonst. Den som — för att bara taga ett par tre exempel — någon gång läst Ödman's skildring af Arpi och sångarfärden till Paris år 1867, hans beskrifning af huru dagen tillbringas i ett finare engelskt hem eller hans intima interiörer från Öregrund i helg och söken, han glömmet dem ej snart. Och när Ödman, såsom tyvärr ganska sällan händer, slår sig på att skriva vers, så visar han sig ha många strängar på sin lyra. Han kan vara den känslige, varmhjärtade, nästan veke lyrikern — så i det sällspordt vackra stycket »Lilla Anna» — och han kan, när han får syn på humbugen och ovederhäftigheten omkring sig, uppträda som den skarpt gisslande satirikern — så i »Kammarjunkaren», »Souper» och åtskilliga andra bitar. Men hvad han än skriver, alltid framträder hans ädla lifsåskådning, hans varma religiositet eller hans kärlek till det land, där hans vagga stått och där hans närmaste uppgift blifvit att verka såsom en ungdomens lärare och uppfostrare.

Tiden, på hvilken dessa rader nedskrifvits, har varit så knappt tillmätt, att det varit mig omöjligt att vare sig muntligen eller skriftligen interviewa Ödman om ett och annat, hvilket naturligen skulle gjort min skildring både fullständigare och fylligare, än den nu kunnat blifva. Jag får därför inskränka mig till att rörande de yttre dragen af hans lif ur Nordisk Familjebok meddela, att han är född i Amål den 12 augusti 1838, att han tillbragte sin skoltid i Karlstad, att han 1856 blef student i Upsala, att han tio år senare förvärfvade filosofiska doktorsgraden, att han 1868 antogs till hufvudlärare i franska och engelska vid Göteborgs realgymnasium, samt att han 1870 utnämndes till lektor i lefvande språk vid HERNÖSANDS allmänna läroverk, hvilken tjänst han 1877 utbytte mot ett dylikt lektorat i Gefle.

Den som känner Ödman från hans skrifter är, kan man nästan säga, redan därigenom personligen bekant med honom själf, ty mellan författaren och människan finns i detta fall ingen skilnad. Har man dessutom haft nöjet att höra honom på någon af de eftersökta aftonunderhållningar, som han då och då plägar anordna, och vid hvilka han på sitt oförlikneliga sätt föredrager egna och andras visor och berättelser, börjar man nästan att i honom se en gammal vän. Ehuru de gångna mer än sextio åren strött silfver på hans hjässa, är han allt fortfarande till sinnet ung. Han är öppen och tillgänglig, varmhjärtad och entusiastisk, glad, men med allvar på botten. Det kan jag af personlig erfarenhet intyga.

HUGO VICTORIN.

ETT GAMMALT BALLEJON.

HAN STOD EJ bland de andra balkavaljererna, hade på det hela taget så litet att säga dem, ty att vara bon camarade med tjugutjugufemåringar ansåg han sig vid sina fyllda fyratio för god till. Nej, han gick uteslutande på balen för damernas skull och protegerade troget den yngsta och vackraste med en viss chevaleresk förtrolighet, som kom månet oerfaret hjärta att väfva in hans bild i sina första ljusa drömmar.

Det hade åtminstone varit så; vågade han någon gång i ensliga stunder vara ärlig mot sig själf, måste han erkänna, att världen gått framåt, och han tillbaka. En kapten med uniformvärdighet, långa, mörka mustascher och ett par stora, talande ögon, var ej längre tillfyllest för nutidens flickbarn.

Antingen ville de ha pengar och giftermålsutsikter, och han hade bara skulder och en fri bonvivantstillvaro, eller också fordrade de intelligens, en konversation, som ej blott var ett af franska och svenska glösor spånflätadt kåseri, utan hvilken hade ord, verkliga, manligt genomtänkta ord.

Det hände ju visserligen ibland, att kapten Reuter kunde möta en af de bedårade blickarne från fordom, men då var det oftast från en af »panelbetäckningen», bonaderna, som han en gång kallat dem, ett uttryck, hvilket sedan blifvit bevingadt i hans kotteri.

Om det fanns något, kapten Reuter fruktade, så var det alderdomen, att nödgas sitta ensam vid en nedbrunnen brasa och ifrån att betrakta lifvet som ett dagsländelikt helt allvarligt säga sig: homo sum, jag måste tänka, måste mana fram inom mig de krafter jag hittills låtit slumra och bruka dem i en seg kamp med ledsnaden.

Men dylikt grubbel slog han lätt ifrån sig igen. Dussintals med bjudningsbref lågo ännu på hans bord, ännu ringde telefonen glada bud om små trefliga picknicker, eller tillät någon ung löjtnant sig fråga, om kapten ville göra dem den äran på någon subskriberad danstillställning. Och så kom fracken och den verserade salongsminen på. Han var lika ståtlig som i sin ungdom, det var bara förargligt, att han fetmat litet, men så gick det med de flesta svenskar, tröstade han sig, det var punschens eftermäle.

Han stod i dörren till salongen och talade med värden, sin sväger.

»Nå, du är alltjämt uppe i dansen,» sade denne med sin något tjocka röst, »du är outtröttlig, käre bror.»

Kapten Reuter ryckte litet på axlarna, som han velat säga: »hvad skall man göra,» vek så undan det tunga dörrdraperiet och såg in i salongen, där det skimrade af ljusa, smekande färger, lockade med glada skratt, och liksom sjöng från klara, unga röster.

Det var en vacker tafla, en tafla, som kapten Reuter aldrig tröttnade att betrakta först som totalintryck och sedan i detalj; bland allt detta virrvarr af rosa, blått, grönt, gult och hvitt upptäckte hans vana blick snart en viss färgpunkt, som han visste, att han skulle närma sig längre fram på kvällen, kanske först i kotiljongen, men som aldrig skulle vara ur sikte för honom, hvem han än dansade och konserverade med.

»Hvem är den där unga damen i hvitt, där till höger — hon sitter bredvid den äldsta fröken Knopf, henne tror jag inte jag har haft den äran att vara presenterad för?»

»Nej, det är nog troligt, hon är ute första vintern. En liten fröken Tigrell, litet extra, tycker jag, och mycket säker i sitt uppträdande. Skall jag presentera dig?»

»Ah nej tack, det kan vara så länge, jag har redan engagerat en hel del.»

Svågern nickade och gick, men kaptenen stod kvar och såg på den unga flickan i den anspråkslösa hvita ylleklädningen. Han följde med kännaremin nackens rena linje nedåt halsen och det lilla hufvudets klassiska form. Själftva ansiktet behagade honom dock mest i sin käckare oregelbundenhet; en bred, låg panna med ett betänksamt veck — hvilket gärna kunde varit bortta — mellan ögonbrynen, ögon, som nästan doldes af de långa ögonfransarna, en energisk, om också en smula plebejsk uppnäsa och en vacker, rörlig mun.

Han kände en sådan underlig lust att stryka henne öfver kinden och säga: »du lilla barn!» Vekt och varmt, som man säger: »pip, pip» till en fågelunge.

Han såg, hur de unga balkavaljererna, isynnerhet medicinarna och juristerna närmade sig henne och anhöllo om danser; om han icke skyndade sig, skulle han helt säkert bli utan.

Hastigt bad han en ljushårig kandidat med för korta frackärmar föreställa sig för fröken Tigrell.

»Har fröken någon dans ledig, t. ex. valsen före supén?» frågan han.

Elsa Tigrell höll en smula närsynt kisande upp programmet mot ögonen. »Ja, den är inte uppskrifven,» svarade hon raskt.

»Får jag lof att teckna mig för den, och kanske ni också tillåter mig föra er till bords.»

»Ja tack, men kapten får själf hålla reda på det, för jag är både närsynt och distrahit.»

Hon skrattade gladt och obesväradt, som det varit den naturligaste sak i världen, att den firade kapten Reuter ägnat henne sin uppmärksamhet.

Kaptenen såg henne sedan flera gånger under aftonens lopp stå fördjupad i så allvarligt samtal med någon af herrarna — ej just löjtnanterna — att man kunnat tro dem båda pausera efter en föreläsning, ej efter en dans.

När hans vals ändtligen kom, och han bugade sig för henne, märkte han tydligt, hur det lilla vecket mellan ögonbrynen halft missnöjdt framträdde, och i det han drog hennes smala, fina arm under sin, sade han skämtande:

»Den blicken kunde åtminstone inte uppväcka min fåfänga.»

»Ja, det är förargligt, att det alltid syns så tydligt, hvad jag tänker,» sade hon uppriktigt, »men kapten får förlåta mig, det är bara af misstag jag kommer in i societetslifvet, annars har jag mina studier att sköta, och där varar ärlighet längst.»

Om jag såg litet »grym» ut, (som mina kamrater kalla det) när kapten kom, så var det därför, att jag hört, att kapten är ett — »hon hejdade sig en sekund, men fortsatte strax därpå — »ballejon, och jag tänkte på, att vi skulle få så ledsamt tillsammans under hela supén, för hvad ska vi egentligen säga hvarandra.»

Hon såg helt bekymrad ut.

»Alltid hitta vi väl på något,» sade kaptenen och dansade ut. Elsa hörde ej till dem, som tröttnade efter ett par hvarf; hennes små fötter rörde sig med barnslig, ihärdig fröjd efter musikens toner, och kapten Reuter var helt anfädd, när dansen blåstes af, så föga hade de hvilat.

»Hvad kaptten dansar bussigt,» sade Elsa och såg upp på honom med två glänsande, djupa ögon.

Han blundade och ryste invärtes för det gräsliga slangordet, men kände sig så underligt tacksam för berömmet.

»Nu ska vi söka ut en treflig vrå åt oss,» sade han, »och bjuda till att inte ha allt för tråkigt.»

»Vi kanske kan få ett litet kotteri,» föreslog Elsa lifligt.

»Åh nej,» nästan bad han, »låt oss slippa det. Jag skall vara så litet banal som möjligt,» tillade han halft ironiskt.

Och de fingo ett litet fridfullt hörn i den stora matsalen, där det brusade af röster, klang af skratt och skramlade med silfver och porslin. Elsa hade tagit handsken af sig och vårdslöst lagt den på bordet utan att draga ut den. En sådan liten barnhand med korta fingrar, kaptten Reuter såg länge med ett egendomligt uttryck på den lilla hvita tingesten, hvilken låg där så sällsamt lefvande i samma form som fem lifliga fingrar nyss krupit ur den.

Elsa var ingen svår bordsdam att underhålla; hon pratade om sitt studielif i Upsala, om den resa hon på sommaren företagit till England och om sitt hem.

Kaptten Reuter rycktes med; han lutade sig emot henne, berättade lustiga historier från Karlberg och mindes så plötsligt, att han för många år sedan varit i Köln. Det var gulnade blad ur sitt memorandum han drog fram, men det var som de fått lif och färg på nytt, när han mötte det intresserade uttrycket i Elsas ansikte. Hon hade skjutit tallriken ifrån sig och satt med de bara armarne mellan händerna, som när ett barn lyssnar till sagor.

Efter supén lät hon honom servera sig kaffe och en cigarett.

»Åh, hvad jag godtar mig,» utbrast hon belåten, där hon satt, uppkrupen i ett soffhörn och blåste ut små lätta rökringar från cigarettens.

Kaptten Reuter hade tagit en stol och satt midt emot henne. Han lekte med hennes lilla handske, som hon glömt ute i matsalen och som han därför tagit till vara.

»Vet fröken hvad, jag har aldrig så tydligt som i afton förstätt Andersens saga om den »Uartige Dreng,» sade han skämtande, men allvaret skymtade nästan tungsint fram. »Den gamle Poet är jag.»

»Gammal! Man har sagt mig—» hon tystnade.

»Hvad har man sagt er?»

»Att kaptten var så rädd för att bli gammal. Och då tyckte jag så synd om kaptten, för jag förstod, att ni lefvat så, att ni inte hade någonting att uppfylla ålderdomen med. Men nu vet jag, att de narrats för mig, nu när jag känner er, vet jag, att de bara inte förstå er.»

»Åh nej, de som sagt er, att jag är rädd, ha allt talat sanning,» inföll han och lät hennes handske ligga stilla i sin hand. »Ser ni, lilla fröken, för att bli gammal utan bitterhet, skall man ha ett helt herbarium af tankar och minnen. Man skall med ett ord ha samlat, medan blommorna voro friska. Jag har inte ett minne, som kan hålla mig sällskap en lång kväll. Balsouveniren kastar man i skymningsbrasan, man drömmer ej om dem vid den.»

»Men inte skall en man bara drömma,» sade hon otåligt, »kaptten skall väl ha ett mål, ett stort, högt mål; säg att ni har det!»

»Nej, det har jag inte,» svarade han, »jag är ett ballejon, min unga fröken.»

»Nej, nej,» utbrast hon ifrigt, »jag började redan hålla så styft på kaptten. Ska vi bli vänner, riktigt goda vänner. Kaptten är dubbelt så gammal, men det gör ingenting; jag har goda vänner i alla åldrar, och jag har en sådan väldig energi, att när de bli trötta och slappa, så rycker jag dem med mig. Jag kan locka och jag kan pocka. Jag kan allt, när jag håller af en människa.»

»Det tror jag,» sade han innerligt, »men hvad skulle ni t. ex. göra med mig? Ni vet väl att af spånor bygger man inga hus, inte ens luftsloft.»

»Jag vet inte, hvar jag skulle börja, men här är min hand på, att jag nog skall hålla ut och taga ballejonet ur kaptten, för hu, hvad den besten förargar mig. Förklädda rofdjur äro ännu värre än de äkta.»

Han höll länge hennes varma, fasta hand i sin, och när han slutligen släppte den, var det med en manlig tryckning. Kanske, kanske kunde hon lära honom ett nytt livvets A. B. C. med tankar och allvar. Han sade lugnt: »Tack, fröken, för er goda vilja, och om intet annat blir af vårt vänskapsförbund, har ni åtminstone gifvit mig ett vackert minne.»

I det samma kom en kavaljer för att hämta henne till kotiljongen. Hon reste sig genast.

»Hvar är min handske?» frågade hon sökande.

»Den är kastad, och jag har tagit upp den,» sade kaptten Reuter sakta, »godnatt, fröken Tigrell.»

»Åh godnatt; går kaptten redan?»

»Ja, nu har min sista bal gifvit mig nog innehåll.»

ELISABETH KUYLENTIERN.

ERIK XIV I DIKTEN. ANTECKNINGAR AF GEORG NORDENSVAN.

II.

DET är hufvudsakligen i två situationer, Erik fortlevat i folkmedvetandet, den första den som Snoilsky besjungit — »kung Erik leker på luta» i sommarkvällen med mälarmånsken och åreplask och litten Karin i båten — den andra, som är besjungen af Nicander, Erik vid fängelsefönstret på Gripsholm, den fallne Erik, luttrad af lidande, beröfvad både drottning och kungavärdighet — »tungt är att vara konung utan krona». Erik är och förblir den intressanta romantiska hjälten, och då man läser en från all diktning fri skildring af hans görande och låtande — sådan som den af prof. Alin i den illustrerade Sveriges historia — så händer det nog man försöker inbilla sig, att historikern ej låtit tragiken i konungens öde och person komma till sin rätt, därför att han afklädt honom det poetiska skimmer, de »historiskt-romantiska» skildringarna begåfvat honom med.

Men det är nog den nyktrare historikern, som här har rätt. Historiens fakta tala ett annat språk än diktens. Den verkliga Erik sökte leja lönmördare att förskaffa hertig Johan ur världen, och när Karin Månsdotterns barndomsvän Maximilian väckte hans misstankar, så lät han utan vidare taga fast mannen och dränka honom i en säck i Norrström. Hvad Karin sade om det, förmåler ej historien — kanske fick hon aldrig veta, hur saken förhöll sig. Kung Erik lekte nog lika vackert på luta för henne efter som före denna händelse — att han skulle lägga den synnerligen på sinnet, är föga troligt.

Det är Karins förhållande till denne Max, som Edvard Bäckström behandlat i »En krona», men där kastar sig den ädle och själfuppoffrande Max, som träffat Karin för att säga henne farväl, själfvilligt i strömmen för att ej kompromettera henne och drunknar — hvarpå Erik, för att hon ej skall vara ledsen, lofvar att göra henne till sin drottning.

Öfver hufvud taget sträfva skalderna till att göra kung Erik så oansvarig som möjligt för de mindre vackra handlingar, historien påbördat honom. Genom sitt lidande försonar han i alla fall sina handlingar och visar sig åtminstone som fånge värdig sin krona. Hos Beskow och äfven hos Börjeson yppar sig för honom ett tillfälle att bli fri, men han väljer själfvilligt att stanna där han är, därför att hans frihet skulle kosta trogna vänners välfärd. Själfviskhet finns ej hos skaldernas fångne kung Erik.

Den som i en romantiserad skildring af Erik bäst fått fram tidens anda, är Björnin i »Prokuratoren». Tidens råhet liksom kungens, hans omgifnings och hans motståndares lidenhet är där skarpt belyst. Där finnas inga »hjältar», personerna och deras öde väcker också mindre intresse, men tidskaraktären är med styrka gifven, och den förklarar ett och annat i deras handlingsätt. »Föreställningen om den enskildes människorätt och människovärde,» yttrar författaren i sitt förord, »fanns icke hos Göran Perssons samtida... rädslan för straff af högre makter finner man sällan under denna tid, men väl så mycket oftare tron på ett oundvikligt öde.» Och han tillägger: »Sedlighetsbegreppen voro äfven i mycket olika våra. Karin Månsdotter kände sig helt säkert ganska väl tillfreds med sin ställning såsom konung Eriks älskarinna, och, om man får sluta af analoga fall, torde hon snarare väckt afund än medömkan bland de förnäma adelskvinnorna.»

Karin kom för öfrigt ej från fruktståndet på Stortorget direkt upp till makt och härlighet. Hon fick uppfostran vid hofvet tillsammans med en af de unga prinsessorerna, konungens systrar — båda hennes föräldrar voro redan döda. Så blef hon tidigt en af kungens favoriter — ty Erik, liksom flere högheter och riddare på den tiden, omgaf sig med ett helt litet harem — och det var endast småningom, hon fick den makt öfver honom, man känner af historien och som var uteslutande af det goda. Att Erik under tiden närmast efter sin afsättning skref i sin dagbok, att man lockat hans hustru att plåga honom, får väl tagas som en yttring af hans förföljelsemani, hans misstänksamhet mot alla.

I dikten är Karin naturligt nog Eriks goda ängel, som sådan visserligen skildrad ur olika förutsättningar och olika temperament. Vilhelmina Stålberg gör henne till en högst beskedlig och oskuldsfull liten hvit borgerlig dufva, hos Björnin är hon »den nådiga frun», som är husmoder i Eriks hof på Svartsjö, bakar och håller ordning på pigorna och vet att sätta sig i respekt, hvilket allt nog är mera historiskt sannolikt, än då Strindberg låter henne kallas »fröken», ses med förakt af sin familj och sin omgivning och lida under denna ringaktning. Adolf Paul gör henne till flickan af folket, som är van att försvara sig med näfvarna mot karlarnas efterhängsenhet och som behandlar konungen på samma sätt som andra manfolk, med ett slag på örat, då han blir närgången — och som för öfrigt är stolt öfver sin borgerliga härkomst och

öfver sin far, korpralen, som hon jämställer med kung Gösta, därför att båda varit dugliga och förträffliga hvar på sitt håll. Hur detta är fri fantasi och hur Karins tal till hertig Karl i fjärde aktens slut och detta tals verkan på hertigen är beräknadt på en lättköpt effekt, ligger i öppen dag. Det vackra hos Pauls Karin är att hon andligen växer under sin upphöjelse och under medvetandet om sitt goda inflytande på kung Erik. I Bäckströms »En krona» ger Max henne bland andra vackra afskedsord dessa:

»Gif den du älskar ditt hjärtas dygder,
Ty älska är ju att gifva så.»

Efterföljande tecknare af Karin tyckas ha utgått just från dessa rader — antagligen helt instinkligt, utan att känna till dem. Äfven Strindbergs Karin — hvars kärlek till Erik är mindre älskarinnans än moderns — talar om sin glädje öfver att kunna locka fram det goda ur Eriks sinne och öfver hans erkänsla mot henne. »Jag själf blef bättre genom hans beröm. Men nu är faran nära, ty han har vant sig att öfverskatta mig och ser i mig sin goda ängel... Tänk, när han vaknar ur den drömmen en gång!»

Göran Persson i dikten vore ett tacksamt ämne att ingå på. Jag måste dock fatta mig kort härom. I folkfantasi står han som Eriks onda ängel, och låt vara att det är hans fiender, som gifvit honom hans orlofsedel i historien, så har dock den nyare forskningen ej kullslagit den traditionella uppfattningen af honom. Försök att rentvå

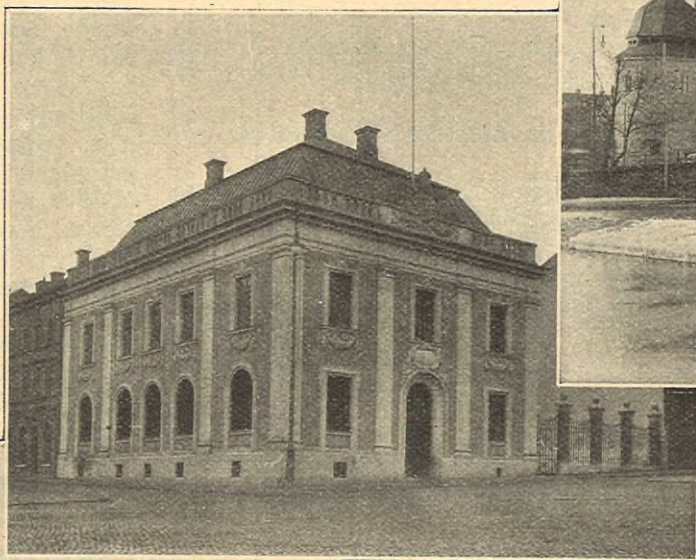
vill och som tar tillbaka ena stunden hvad han gifvit den andra, och ärligt återgåldande de högadlige herrarna den ringaktning, de öppet visa honom, denne Göran borde, har man tänkt, kunna skildras med en annan karaktäristikens styrka än hvad hittills skett.

Det har Strindberg gjort i sin »Erik XIV». Redan uppslaget i »Gustaf Vasa», där Göran visar sig som prins Eriks dryckesbroder, en cynisk skeptiker, full af galghumor, är förträffligt. När denne man kommer till makten, kan man vänta att han skall växa ut till den diaboliske, men kraftfulle och absolut hänsynslöse Göran Persson, historien fäst vid skampålen.

Det är en originell och öfverraskande bild, Strindberg sedan gifvit af Göran som kungens prokurator, den antagligen ej mest historiskt giltiga, men alldeles säkert den mest personligt lefvande Göran Persson, dikten åstad-

vara »lustig» med honom, som det heter i källarmästar Sven Jonsons anteckningar, lärde han känna Erik ut och in och veta, hur han skulle behandlas. Som en rytande och hväsande teaterbof kan man inte gärna tänka sig honom, lika litet som hans konung såsom en operatenor.

Historisk trovärdighet är en egenskap, som ej skadar ett diktverk med historiskt ämne och där historiska personligheter framföras. Tvärtom har man rätt att fordra, att författaren till ett dylikt skall ha studerat sig in i ämnet — ju mera han det gör, dess säkrare grund att stå på, säkrare lokalfärg och dess flere uppslag får han. Men nödvändig är tidstroheten ej för att dikten skall bli bra som dikt. Inte finns det

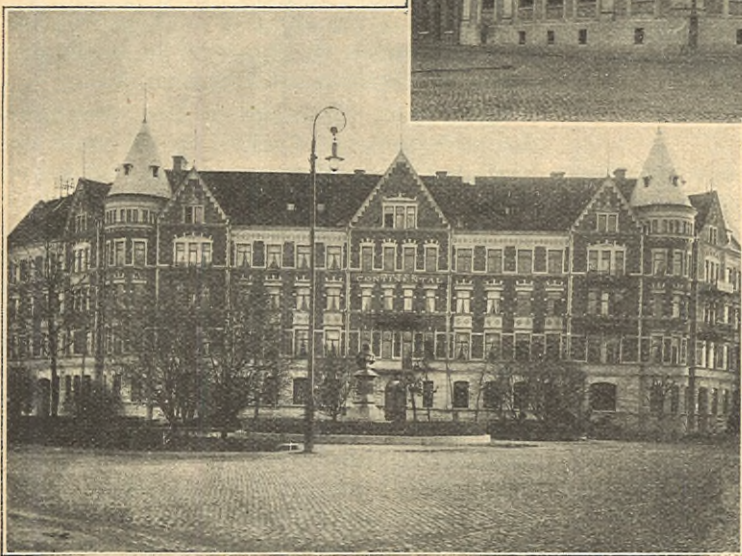

NYA RIKSBANKSHUSET
I ÖREBRO.

kommit. Då »Erik den fjortonde» just i dessa dagar både uppföres och finns i tryck tillgänglig, är det obehöfligt att gifva en analys af detta styckes verkliga hufvudperson — en genialisk skapelse för resten — utan får jag hänvisa läsaren till själfva stycket.

Hvad diktarne i allmänhet uraktlätit att framhålla, är att Göran var en lärd

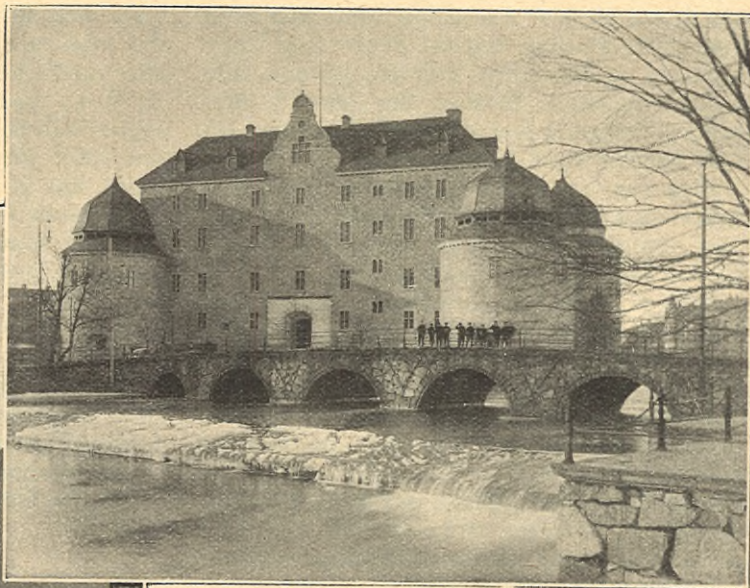
man. Han hade fått en för sin tids svenskar ovanlig bildning, hade studerat i Wittenberg och hade litterära intressen, var bland annat bibliofil och finsmakare i fråga om vackra upplagor af sina älsklingsförfattare. Han var nog inte en så ful fisk, som han är på Georg von Rosens bekanta tafla, där han ser ut att kunna användas som fågelskrämma, och i den praktälskande Eriks hof gick han nog klädd ännorlunda än i den svarta kåpan och de klumpiga gula tofflorna. Han blef ju för öfrigt adlad. Hans långvariga inflytande öfver Erik förklaras ej uteslutande af räfaktighet och lismande, från början var det nog hans goda hufvud, hans begåfning, kanske hans rikedom på idéer, som gjorde honom outhärlig för den unge hertigen — och genom att taga del i hans utsväfningar,

Axel Barr foto.

»HOTEL CONTINENTAL» I ÖREBRO.

honom ha dock ej sagnats. I Sellmans drama är han en redbar och viljekraftig man, som till och med uppför sig som en verklig hjälte, då han frivilligt lämnar sig i fiendens våld för att genom sin själfuppoffring rädda konungen. I den holländska romanen »Furstegunst» är han en man, som står öfver sin tid och som af dess förhållanden och af kungens svaghet hindras från sin själs begär att gifva Sverige fasthet och styrka och kung Eriks tron säkra fötter att stå på. Det tyckes mig, som hade ingen af de vittra författare, som sysslat med ämnet, fått fram därur all dess innebörd. Göran, det öfverlägsna hufvudet, en blandning af intelligensaristokrat och plebej, härsklysten och våldsam, i själ och hjärta föraktande denne kung, som aldrig vet hvad han

ÖREBRO SLOTT EFTER RESTAURATIONEN.

någon tidstrohet i Shakespeares dramer, och hvar ha vi lokalfärgen i Hamlet, Macbeth eller Othello? Inte fanns det tidsfärg i de franska klassiska dramerna, Corneilles och Racines. Och nog är tidsfärgen ringa i »Bröllopet på Ulfåsa» eller »Engelbrekt och hans dalkarlar», för att ej tala om »Regina von Emmeritz». Och inte skall man tro, att ett stycke får tidsfärg, därför att dess helt moderna språk försättes med ett eller annat »mig lyster» eller dylikt uttryck. Det som ger ett historiskt drama intresse, det plägar vara helt annat än det historiska däri — det är det personligt lefvande. En författare, som äger genialitet, ger trots anakronismer och bizarrrier mera fullödiga historiska dikter än den, som utan personlig uppfattning eller med svag fantasi troget följer det historiskt gifna. Men de kända historiska fakta har han ej rätt att förbise. Det är och förblir ett fel hos Schiller, att han låter jungfrun af Orleans dö på slagfältet, då hela världen vet att hon blef bränd. Men att med de historiska fakta som grundval dikta vidare efter eget hufvud, rätten därtill kan ingen fränkänna skalden. Strindbergs dramer äro nog ej synnerligen historiskt trovärdiga, hvilket ej hindrar att de äro burna af intensivt och lidelsefullt lif. Det en skald ger är oftare sin egen tids uppfattning af en förgången tid än denna tid, sådan den verkligen var. Först och sist ger han sig själf, sitt eget temperament, om han har något.

TILL VÅR ÄRADE LÄSEKRETS rikta vi en vördsam uppmaning att ihågkomma Idun med insändande af fotografier och teckningar, som kunna vara af intresse för vår illustrationsafdelning. Alla hafda kostnader ersätta vi naturligtvis tacksamast.

A. Blomberg foto.

I HUSMODERSKOLAN.

EN »HUSMODERSKOLA».

VI MEDDELA i dagens nummer af Idun en afbildning från den nu under tvänne terminer här i Stockholm arbetande Husmoderskolan, en privatskola, som genom sitt ändamål och sättet på hvilket den skötes, väl förtjänar att framhållas för en större allmänhet och särskildt bör intressera Iduns läsarinor.

Nödvändigheten att bibringa den unga flickan, som ju i de flesta fall förr eller senare skall åtaga sig en husmoders plikter, kunskap i sådana ämnen som hälsolära, hushållets ekonomi och födoämneslära samt detta i sammanhang med praktisk matlagning har, dess bättre, blifvit allt mer inseedt, och kurser ha i detta syfte anordnats såväl vid seminarierna som vid folkskolorna; husmoderskolans ändamål är att bibringa dylik undervisning åt unga flickor, tillhörande de bildade klasserna, men hvilka ej varit i tillfälle att i samband med sin undervisning för öfrigt inhämta kunskaper, som beröra den husmoderliga verksamhetens alla olikartade riktningar.

Skolans väsentligaste ändamål är sålunda att vägleda och klargöra, såväl teoretiskt som praktiskt, hvad en husmoder behöver veta och iakttaga vid skötsel af sitt hem. Den teoretiska undervisningen består af: Hälsolära och allmän hygien, en kort elementär redogörelse för människokroppens byggnad och funktioner samt hygien, bostadens ventilation och uppvärmning, iakttagelser vid barnens vård och näring; Födoämneslära, födoämnenas sammansättning och näringsvärde, sättet för kroppens tillgodogörande af födan o. s. v.; Praktisk matlagning jämte inköp samt hushållets ekonomi.

Vi hafva varit i tillfälle att besöka denna skola, som ej bör förväxlas med de s. k. hushållsskolorna, utan hvars stora fördel just är att den är ordnad såsom ett hem, där icke en hop köksor biträda, och dit inga matgäster anlända, utan hvar och en får »själf äta såsom hon kokat». Den hemtrefliga lokalen, det i hvitt hållna prydliga köket och det ljusa anrättningsrummet göra ett synnerligen godt intryck, till hvilket de glada och hurtiga eleverna icke minst bidraga. Ibland, då s. k. profdagar anordnas, får hvarje elev själf vara husmor och får som prof själf sammansätta och leda middagens tillredning, hvilken sedan gemensamt intages och kritiseras; till dessa prof inbjudas då mödrar och anhöriga äfven till afsmakning.

Allt synes i denna praktiska och teoretiska läroanstalt ordnad på ett ändamålsenligt sätt. Sät-

tet för undervisningens meddelande synes böra gifva goda resultat och hvar och en, som inser det stora gagnet af en sådan undervisningsanstalt, måste känna sig tillfredsställd, att en sådan finnes; men den borde låta mer höra af sig, ty för den stora allmänheten är den visst rätt obekant.

Föreståndarinna för skolan är fru C. Lilljekvist, undervisningen i hälsolära och allmän hygien har ombesörjts af fru S. Arrhenius. Skolans lokal är 67 Drottninggatan och nästa termin börjar den 15 januari.

UTGÅNGEN AF IDUNS STORA LITTERÄRA PRISTÄFLING.

DELTAGANDET i den af oss den 13 sistlidne september utlysta litterära pristäflingen har varit lifligt: inom första gruppen — novellgruppen — inkommo 57 täflingsskrifter, inom den andra — artikelgruppen — 36 skrifter. Efter verkställd, samvetsgrann pröfning meddelas nu här redaktionens utslag.

I hvardera gruppen voro, som känt, utfästa fyra pris, ett å 100, ett å 50 och 2 å 25 kronor. Som dock ingen täflingsskrift synt oss äga så framför alla andra dominerande förtjänster, att den ensam kunnat tillerkännas ett första pris, ha vi i bägge grupperna sammanslagit prisen å 100 och 50 kronor och sedan delat summan i två jämnställda pris å 75 kronor. Därigenom erhållas alltså i hvardera gruppen 2 första pris å 75 kr. samt 2 andra pris å 25 kr.

I novellgruppen ha de två första prisen tilldelats berättelserna »Irrvägar», hvars namnsedel endast inneslöt signaturen »Rolf», och »Masters stuga», som befanns till författare äga kontrollanten vid k. flottans varf hr Ernst Westerberg. De två andra prisen ha tillfallit skisserna »Jullof» af Elin Torgersson och »Dagmar Werle» af fröken Gerda Fahlroth, Upsala. Ytterligare en berättelse inom denna grupp, »Barnhusbarnet», har synt oss äga synnerligen erkännansvärda litterära förtjänster, men har ej kunnat ifrågakomma till prisbelöning, då densamma motiv omöjliggör dess införande i Idun.

I artikelgruppen ha de två första prisen tilldelats uppsatserna »Vår kvinnorörelse», hvars namnsedel endast inneslöt ett blankt kort, och »Änkor och faderlösa», som befanns till författare äga fru Hilda Sachs, Stockholm. De två andra prisen ha tillfallit uppsatserna »Den röda tråden» af fru Elisa Kielland, Askers prästgård, Norge, och »Ett modigt hjärta» af signaturen »Incognita».

Samtliga de prisbelönade torde nu godhetsfullt meddela sig med redaktionen i och för prisens öfversändande.

Förutom de prisbelönade skrifterna, hvilka införande i Idun egentligen ej kan taga sin början förr än strax på nyåret, önskar redaktionen till införande behålla följande skrifter: I novellgruppen: »Pröfning», »Pliktkärlek», »Efter långa år», »Vårväder», »Fru Elsas reskamrat», »Branden vid Hakonsborg», »Gamla Kajsa», »När löfven falla», »Julglädje», »Ett bref», »Det tysta», »Öfvervunnen», »Att skiljas» och »Upprättelse».

I artikelgruppen: »Ett allvarsord till hemmets härskarinnas», »Hemmet, hälsans bästa vårdanstalt», »Bildade tjänarinnor», »Några tankar angående kvinnans ställning förr och nu», »Det gamla och det nya», »Kvinnan», »Ett gif akt för vår tids uppfostrare», »Våra flickors framtid», »Några allvarsord om den svenska kvinnan», »Några barnkammarfunderingar», »Kvinnan och äktenskaplig diagnos», »Hedersbegrepp» och »Den dagliga husandakten».

Stockholm den 4 december 1899.

RED. AF IDUN.

MOUNET-SULLY. VÅR FRANSKE »GÄST».

FRÅN THÉÂTRE FRANÇAIS — »Molières hus» — kommer i dessa dagar dess världsberömda tragiker Mounet-Sully för att gästa »Nordens parisare». Han börjar på Kungl. teatern om måndag med egen trupp en serie föreställningar, vid hvilka Othello, Hernani, Sofokles' Oedipus och Hamlet skola uppföras.

Född i Bergerac 1841 debuterade han först på Odéon, men öfvergick år 1872 till Théâtre français och har sedan stannat vid denna scen, smånigom befastande sin ställning som den främste i tragediernas unga hjälteroller.

Hans uppträdande här kommer säkert att bli af intresse, ej minst därför, att det är första gången, en fransk tragisk skådespelare låter oss se prof på, hur det klassiska och det romantiska dramat tolkas af en till sin hela läggning fransk konstnär.

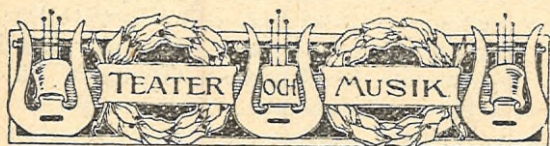

FRU C. LILLJEKVIST.

VÅRA ILLUSTRATIONER.

VÅRA STÅTLIGA PROVINSGÄTAR. Bland dessa intar Örebro otvivelaktigt en af de främsta platserna, gifvetvis ej i fråga om läget, som är föga anmärkningsvärdt, men dess mer i hvad som rör själva stadens arkitektoniska prägel, ty Örebro har numera godt om vackra byggnader, såväl offentliga som enskilda. Till den minnesrika Hjälmarestadens senaste nybyggnader, af hvilka vi i vårt dagsnummer bjuda vår läsekrets afbildningar, hör visserligen ej slottet, men det undergår för närvarande restaurering och vi ha därför trott det vara af intresse att visa, hur en af den historiskt märkliga byggnadens fasader tar sig ut.

Örebro slott byggdes på Gustaf Vasas befallning i början af 1500-talet för att ersätta det af honom eröfrade och förstörda äldre slottet Örebrohus. Det blef färdigt under den tid hertig Karl Filip hade provinsen i förläning. Sedermera fick det förfalla ända in på 1700-talet, då det nödortfigt reparerades. De nedre våningarna användas nu till länsresidens. Af de båda öfriga Örebrobyerna framställer den ena det nya riksbankshuset, den andra stadens största byggnad, det nya präktiga Hotel Continental.

KUNGL. TEATERN gaf i måndags en repris af Méhuls klassiska 3-akts-opera »Josef i Egypten» samt Glucks herdeidyll »Värdrottningen», hvilka båda härstädes ej gifvits på åtskilliga år. Som Josef debuterade hr Malm, och torde detta vara den första mera framstående uppgift han vid k. teatern fått sig förelagd. Hr M. äger en ganska sympatisk och väljudande tenorstämman — något svag i höjden — af hvilken k. teatern nog torde komma att få god nytta, naturligtvis under förutsättning af fortsatt samsvetsgrannt arbete från debutantens sida. Några här och hvar framträdande brister i intonationen torde få skrivas på debutantens konto. Mer scenvana fordras ock. Hr M. förtjänar emellertid erkännande för sitt utförande af Josefs roll. Jakobs och Benjamins roller utfördes som förut förträffligt af hr Lundqvist och fru Linden. Af Simeons ånger och förkrosselse gaf hr Forsell en gripande tolkning. Utobals roll hade öfvertagits af hr Elmblad. Operan med sin melodiosa och stämningsmättade musik vann det lifligaste bifall af den talrika publiken. Så var äfven förhållandet med Glucks lilla tusande herdeidyll »Värdrottningen», i hvilken rollerna innehades af fru Lindberg, fröknarna Edström och Hall-

gren samt hrr Adami och Lejdström. Skada att fröken Edström ej tyckes kunna bortarbota den tjocka och något grumliga tonbildning, hvaraf hennes eljes ganska klangfulla stämman lider.

Konungen, kronprinsen, prins Carl och prinsessan Ingeborg samt prins Eugen bevestade föreställningen.

DET SENASTE VASA-DRAMAT, ERIK XIV å Svenska teatern blef en stor och välförtjänt succes. Sällan har makten af Strindbergs egendomliga snille talat med djupare toner och genombäfvat oss starkare än i denna sant mänskliga dikt om människor, hvilka från början äro dömda till undergång och följaktligen, trots allt sitt skenbara motstånd, endast arbeta på sitt dystra ödes fullbordande, när de tro sig kämpa som starkast för att undgå det.

Det sällsammaste i Erik XIV är Göran Perssons personlighet. Om någonsin en diktare lyckats forma en typ, som lever, så är det denna gestalt, om hvilken de goda och onda makterna strida. Det våldsamma i hans hat mot Sturarna, liksom det blyga, nästan darrande i hans ömhet, då kärleken i hans hjärta häller på att resa »ett litet altare åt den okände guden», är helt enkelt tecknad med sublim storhet.

Bredvid denna mörka gestalt, vigd åt nattens favor, men äfven åt dess höga ro, står den blonda, nervösa, misstänksamma, jagade Erik, som oupphörligt kastas mellan segerstolthet och förtviflan, och vid hans sida skönja vi som i en drömsyn den blida kvinnan med martyrkronan kring sitt blonda huvud, Karin Mänsdotter, den sistnämnda kanske väl knapphändigt skildrad, om man betänker hvilken viktig plats han intog i Eriks lif.

Utförandet var dramat i allo värdigt. Hr Svenberg gaf Göran Persson med monumental konst, det var något af det mest storslagna som på länge förekommit på svensk scen. Likaså framträdde hr de Wahls Erik, präglad af konstnärlig intensitet och slående realism. I fru Sandell hade Karin Mänsdotter en poetisk tolkarinna och som Göran Perssons mor visade fru Håkanson äno hvilken stor talang hon besitter i återgifvandet af äldre kvinnotyper. Birollerna gäfvos i allmänhet mönstergilt, och öfver det hela låg den stämning af pietet, som de stora diktverkens ande ovilkorligen förlänar.

Uppsättningen var alltigenom charmant och publiken varmt intresserad.

GUSTAF FREDRIKSON PÅ VASATEATERN — det ligger onekligen något pikant i detta den puts-lustige teateromtens changement. Ty hvem hade för ett par år sedan kunnat drömma om, att vårt lands främste resonnör och karaktärsskådespelare inom salongskomedien skulle afträda från sin gamla scen för att trampa de tiljor, där operettens lättfotade gracer nyss dansat fram i ohygieniskt högklackade sidenskor? Men så är det emellertid, och Gustaf Fredrikson har mött som Brichanteau i »En parisare», lika spänstig, lika elegant och lika suveränt behärskande repliksägningskonst som någonsin.

Men ibland tycktes det — åtminstone föreföll det

HYLIN & CO'S

FABRIKSAKTIEBOLAG

KONGL. HOFLEVERANTÖR

UTSTÄLLNINGSTVÅLAR:

VIOL, HYACINTHE, HELIOTROPE, SYRÉN M. FL.

THEA-ROS-PARFYM M. FL.

prisbelönta vid 1897 års utställning med GULDMEALJ

Försäljes i våra butiker

8 Regeringsgatan — Vesterlånggatan 18

A. T. 64 69.

A. T. 24 97.

samt hos alla finare Parfymhandlande i riket.

så på premiären — som om artisten ej känt sig fullt i sitt esse, och som om han önskat, att prosceniet varit högre och att salongen därute i halfmörkret haft de tre välkända raderna i stället för en.

Samspelet i den muntra komedien var för öfrigt godt och hrr V. Lundberg, Nyblom och Laven utmärkta i sina respektive uppgifter. Genevièves roll återgafs fint af fröken Gottschalk, ehuru hon ej nådde sin företräderska i ungdomlig charme och naivitet. Som den lilla landsortsskönheten Leonide uppträdde en ung fröken Johansson, ådagaläggande godt gry och för öfrigt täckelig att skåda.

TYVÄRR

har expeditionen af de senaste numren af Idun något försenats, så att — särskildt på åtskilliga ställen i landsorten — tidningen ej kommit prenumeranterna tillhanda i rätt tid. Vi beklaga detta och kunna till vår ursäkt endast anföra, att tidningens falsning (= vikning) under bokbindarstrejken rönt stora svårigheter, samt att vid tryckningen af ett bland de senaste numren af Idun en olycka inträffade, hvarigenom hela tryckeriet blef stående i överksamhet nära ett helt dygn. Vi våga nu dock hoppas, att några oegentligheter i tidningsexpeditionen hädanefter ej skola inträffa, samt bedja våra ärade prenumeranter hafva öfverseende med hvad som i detta hänseende passerat.

Schweizer-Siden

är det bästa!

Begär prover på våra nyheter i svart, hvitt eller kulört från 55 öre till 15 kr. pr meter.

Specialitet: Nyaste sidentyger för sällskaps-, bal- och promenadtoalletter samt till blusar och foder.

De utvalda sidentygerna sändas till Sverige endast direkt till privatpersoner tull- och fraktfritt till hemmet.

Schweizer & Co., Luzern (Schweiz).

Sidentygs-Export.

(C)

Smycken
med briljanter o. pärlor och kulörta stenar, modernaste och största urval till billigaste pris hos
K. ANDERSON,
Hofjuvelerare,
1 Jakobstorg 1.

Lacave y Ca
rekommendera sina
Spanska Viner
Kommissionslager af
Champagne, Bordeaux
Bourgogne & Rhenska

Dockskåp, Pojkskåp, Barnmöbler, stort urval af Svenska leksaker.
Claestorpsboden,
26 Fredsgatan 26.
Filiat: 12 Biblioteksagt. n 12.
MORGNROCKAR,
SIDENBLUSLIF,
UNDERKJOLAR
billigast hos
BRÖDERNA SVENSSON & Co.,
16 Hamngatan 16. (b)

Eva Hellmans
illustrerade
KOKBOK
å 6,75 inb. är allmänt omtyckt och rekommenderad af Idun.

Försäljning och uthyrning
af goda Pianon o. Orglar. Flerårig garanti. Begagnade in str. tagas i byte.
Pianon, begagnade, från 100, 200 275 å 3-0 kr. hos
C. A. V. Lundholm
28 Hamngatan 28.

Hvita händer
erhållas, om man efter grofsysslor alltid tvättar sig med **Lagermans Kraft-Skur-Pulver** som löddrar som den finaste tvål, och är mycket billigt. Säljes hos alla specialister i riket. Ende tillverkare: **Kraft-Tvål-Fabriken, Jönköping.**

Gurkor,
synnerligen delikata, af egen inläggning, hos
Th. O. Björklunds Söner,
Regeringsgatan 20.

Bankaktiebolaget
Stockholm—Öfre Norrland,
Drottninggatan 6.
Hushållräkning 5 %.
Kassafack till 15, 20, 25 kronor.

Musik
C. J. Johansson,
22 Österlånggatan, Stockholm.
Största lager af
Musikinstrument.
Stor prisnedsättning
enligt ill. prisurant gratis och franko.
Allm. Tel. 26 05, Riks. 41 88.

Jul- och Nyårskort.
Smakfulla mönster. Agenter önskas mot hög provision. Prover franko då 5 st. tiöres frimärken insändes.
Adr. JOSEF SJÖBERG, Tranås.

Originellaste Fantasmöbel

i fornnordisk stil för glödbörning ell. målning. Pris omålad kr. 25, stoppning af soff- o. stolsitsarne ökar 10. 50.
Målning i önskade kulörer verkställes.
Tidaholms Bruks Aktiebolag, Tidaholm.
(Försäljn.-mag. 27 Beridarebang. 27, Sthlm.)

NISSEN NISSENS världsbekända **NISSEN**
Bröstkarameller
Inr. varum. Inr. varum.
Försäljes hos alla välsorterade Specialhandlande samt i parti hos
A.-B. Nissens Manufacturing,
STOCKHOLM.

Nornans Familjssmaskiner
äro öfverträffade genom sin tysta, lätta gång samt vackra sömnad och utstyrsel.
Nornans Symaskins-verkstad,
Birger-Jarls-gatan 6, Stockholm.
I alla boklädor å 75 öre:
— **General Lee's marsch** —
för piano, är lättspelt och vacker.

Julklapp!
Den som vill smycka sitt julbord med någon tysk julklapp blir reelt och fermt betjänad i exportaffären.
GEORG F. G. KLEFE, Lübeck.

Mammor.
Starka, roliga och billiga dockor för såväl gossar som flickor. Som lagret ej är stort är det bäst att köpa i tid. *Drottningg. 40, 3tr.*

FRU HILDA ARNESEN behandlar *hår-sjukdomar* medelst massage. Behandlingen verkar välgörande på huvudet och nervsystemet. Mottagning 10-2, 5-7. Tel. Östern. 2124. Strandvägen 13, 2 tr. 6. g.

Eleganta visitkort
å
Iduns Kungl. Hofboktryckeri
12 Stora Vattugatan 12.

Pappersmattor.
Starka, vackra gångmattor i olika färger å 65 öre pr meter säljes från Krontorps Gärd, adr. Vermlands Björneborg.

Husmodrar!
Spara
är lösen för hvarje husmoder med en begränsad hushållspenning!
Huru göra en verkligt stor besparing? Jo, använd den i Edra hushåll Pellerins Margarin, Göteborg, som är bäst, drygst och billigast!

Världens bästa Zittra, lättlärdt inom 1 timme.

Priskurant
Otto Hillman, Göteborg.

CROSSE & BLACKWELL, LTD
LONDON.
Etablerad 1708. Hofleverantörer till H.M. Drottningen af England.
PICKLES, SÄSER, MARMELADER.
erhållas hos alla större spicerihandlare inom riket.

Sv. Panoptikon
Stockholm.
Största sevärdhet.
En bok för svenska hem.

AGRA MARGARINFABRIK,
STOCKHOLM,
levererar alltid kärnfärskt
Grädd-Margarin.

Engelska
Skrädderi-Etablissementets
Dam-Afdelning,
4 Malmtorgsgatan 4,
(Tailor Made)
nottager beställningar å Promenad-, Rid- o. Sport-
rätter samt Ulstrar, Pälsar och Paletots.

Amerikansk Flottrypanna
för tillagning af »Fransk potatis» eller andra i flottry kokade rätter.
JOSEF LEJA, STOCKHOLM.
Kronor 3: 50.

För att bereda den ärade allmänheten tillfälle till praktiska och billiga
Julinköp (Julklappar),
utförsäljes under december månad hela vårt stora välsorterade och eleganta lager af Supékappor med och utan armar, Jaquetter och Skräddarekofter, Promenad- och Innekläder i siden och ylle, Päls-Sidenfodrade och Skottiska Kragar, Silkesplyschkappor och Kragar Sortie de Bal i charmanta färger (äfven i svart). Beställningar utföras elegant. Muffar och Collières.
KAPPMAGASINET IDUNA.

Nyttiga Julklappar
för
BARNEN!
ELEGANTA KLÄDNINGAR
förfärdigas på beställning.
F.LICK-KLÄDNINGAR
I stort urval.
M. BENDIX,
29 e Drottninggatan 29 e,
5 Sturegatan 5.

Skandinaviska Gummiaktiebolagets
Galoscher.
Hållbarheten garanteras. Billigare än ryska.

F. Uhnér & C:o,
— Etablerad 1866 —
22 Fredsgatan 22.
Utsökt sortiment af
Möbelyger, Gardiner,
Portiärer, Borddukar, Mattor
— Reelt och billigast. —
Pröfver utlämnas till landsorten.

Julpresenter!
Välsorteradt lager af finas te
franska, engelska, tyska och svenska
Parfymer, Eau de Cologne och Tvålar
m. m.
C. F. DUFVA
41 Drottningg. 41
(Etablerad 1849) Rekvisitioner från
landsorten mot efterkräf.

Gotlands Konservfabriksförenings
tillverkningar af ärtor, bönor, sockerärtor och spenat
rekommenderas.
Hygien vid fabriken öfvervakas af Bataljonsläkaren Dr: CARL BOLIN,
och den kemiska undersökningen bestrides af Löjtnant ARVID ZETTER-
LING, föreståndare för Visby kemiska station.
Analys.
Vid undersökning af vatten från Stenstugård, använt vid Gotlands Konservfabrik,
har jag funnit detsamma friskt, klart och välsmakande, utan föroreningar af klor, ammo-
niak och salpetersyrighet, hvarför detsamma är till fabrikation lämpligt.
Visby den 23 September 1899.
Arvid Zetterling,
Löjtnant, Föreståndare för Visby kemiska station.
Att jag undersökt ett parti konserverade ärtor och bönor från Gotlands Konserv-
fabrik och funnit dem fria från metallföreningar, färgämnen och främmande tillsatser, in-
tygas härmed på begäran.
Visby den 23 September 1899.
Arvid Zetterling,
Löjtnant, Föreståndare för Visby kemiska station.

Konserverna säljas hos följande Herrar Handlande:
Östermalm:
Joh. Alm, Sibyllegatan 65.
A. Brunander, Östermalmstorg.
C. Gust Carlsson, Storgatan 54.
Carl Dahlgren, Nybrogatan 40.
Axel Friedleif, Kommandörsgatan 24.
Carl Högeström, Karlavägen 41.
K. With. Lindström, Brahegatan 89.
Erik Sjöman, Karlavägen 10.
Wiktorin & Grafström, Artillerigatan 40.
Aug. Österberg, Nybrohamnen 26.
Norr:
August Andersson, Tunnelgatan 27.
Aug. Boivie, Jakobsgratan 12.
August Carlsson, Malmkilnadsgratan 5.
Gustaf Ek, Klara Södra Kykogata 11.
Oscar Feychting, Drottninggatan 75.
Arvid Flodin, Regeringsgatan 44.
Aug. Fredlund, Kungsholmsgatan 25.
John Garström, Hötorget 6.
John Johansson, St. Badstugatan 40.
Ernst Löfgren, Mästersamuelsgratan 40.
Martin Ohlsson, Hötorget 11.
Erik Ohlsson, Malmkilnadsgratan 42.
Sundström & C:o, Hötorget 13.
Th. Svensson, Mästersamuelsgratan 64.
F. A. Westerberg, Drottninggatan 93.
Vasastaden:
E. O. Edström, Uplandsgratan 38.
Carl J. Gustafsson, Odengatan 68.
H. Ljungberg, Vestmannagatan 21.
Representant: LUDVIG FLORY.
Stockholm, 5 Klara Norra Kyrkogata 5 Allm. tel. 334.
Kungsholmen:
Ernst Lind, Schéelegatan 3.
Knut Spira, Flemmingg. 17.
Staden:
Anders Antoni, St. Nygatan 8.
I. F. Ingmanson, Jerntorget 83.
Carl F. Johansson, Stortorget 7.
F. J. Käha, Kornhamnsgatan 61.
Hugo Moberg & C:o, Kornhamnsgatan 59.
Anton Pettersson, St. Nygatan 20.
C. W. Sundblad, Kornhamnsgatan 51.
Aug. Werner, St. Nygatan 89.
Söder:
Conrad Andrén, Hornsgatan 74 B.
John Björklöf, Götgatan 28.
J. Alfr. Carlzon, Götgatan 3.
C. G. Carlsson, St. Paulsgatan 5.
Ludvig Carlsson, St. Paulsgatan 18.
Osvald Eklund, Högbergsgatan 28.
Gust Eklund, Högbergsgatan 28.
Axel Hansson, Götgatan 46.
Karl J. A. Karlsson, Hornsgatan 66.
Bröderna Lindström, Östgötgatan 35.
M. N. Linderblad, Hornsgatan 25.
Erik Mellberg, Götgatan 63.
Carl G. Möller, St. Paulsgatan 31.
A. Gust. Nord, Svedenborgsgatan 9.
Axel Otterberg, Götgatan 22.
Carl Wm Peterson, Hornsgatan 36.
John A. Petterson, Stadsgränd 8.
C. A. Åkerholm, Götgatan 28.

Köp alltid radiatorsmör!
JOH. LUNDSTRÖM & C:o.
Stenkol, Cokes,
1:a maskinkrossad **Anthracit,**
bästa bränsle för illuminationskaminer och värmeneccessärer.
Carré-Briketter
för kokspisar, kakelugnar, strykugnar m. m.
Allm. tel. 22 88. Kontor: 22 Skeppsbron 22. Rikstelefon 427.
Allm. tel. 60 19. Försäljning: 5 Strandvägen 5. Rikstelefon 22 20.
Allm. tel. 61 98. Filial: 1 Farmnätaregatan 1. Rikstelefon 20 12.

Olaus Olssons Kolimport-A.-B.
Stockholm.
1:ma ANTHRACIT.
Hushållskol. Cokes. Marie-Briketter

Lämpligaste julklapp åt herrar
är en låda af Havanna Magasinets cigarrer
Drottninggatan 21, STOCKHOLM, Filial: Normalmstorg.
Filial i Göteborg: Göteborgs Arkader.

Svenska minnen
och bilder
VALDA SKRIFTER af H. P. Odman.
utkommer i häften å 35 öre.
Närmare 400 illustrationer.
En hvar, som anskaffar fem sub-
skribenter, erhåller själf
ett ex. af arbetet gratis.
Anmälan i närmaste bokhandel.

Julpresenter!
Marinblätt
Marinblätt Popeline
Marinblätt Imperial
Marinblätt Satin Royal
Marinblätt Cheviot. Skotsk
Marinblätt Kläde, 7 kval.
Marinblätt Satin Duchesse.
Nyheter hvarje vecka! Solida Varor!
Billigaste Priser!
F. W. CAMPANIUS,
43 Vesterlånggatan 43.

Sparsamma husmodrar!
Köp, pröfva och döm, om icke Nanny
Sandströms kokbok:
God husmanskost,
är en liten riktigt bra kokbok! Den nu ut-
komna nya upplagan är betydligt tillökt och
förbättrad af en inom kokkonstens område
högst erfaren och ansedd gammal husmo-
der; kokboken är därför äfven en synner-
ligen lämplig och billig present till edra
tjänarinnor. Pris: häft. 1 kr., inb. 1,25.
Till salu i alla boklädor och hos
Adolf Johnsons förlag, Stockholm.

H. G. Söderbergs
Import-Aktiebolag.
Antracit
Stenkol
Gokes
Äkta Marie-Briquetter.
Kontor: Slussplan 63 A.
(Räntmästarehuset)
Allm. Tel. 25 82 & 4 51.
Riks- 575.

Lotten Ljungdahl's
Hvitvaruaffär
9 Malmkilnadsgratan 9.
Allm. Telef. 10614.
Beställningar emottagas å all slags
sömnad, äfven då tyg in-
lämnas.

Plats-annonserna
återfinnas i innerarket!

